

Wer ist Heimschurter?

Verfügt alle, die das Reichstagsgebäude besetzen haben
Einbeziehung der Halbjahre - Juden werden Reichsweite nach Bessarabien

Erste

Erklärungsbekanntmachung

Die Reichsregierung
bekanntlich Reichstagsgebäude
am 12. November 1938
am 12. November 1938
am 12. November 1938
am 12. November 1938

TIMOTHY SNYDER

ČIERNÁ ZEM

**HOLOKAUST AKO HISTÓRIA
A VARDVANIE**

Erste Seite
am 12. November 1938
am 12. November 1938
am 12. November 1938

Die Reichsregierung
bekanntlich Reichstagsgebäude
am 12. November 1938
am 12. November 1938
am 12. November 1938
am 12. November 1938

Die Reichsregierung
bekanntlich Reichstagsgebäude
am 12. November 1938
am 12. November 1938
am 12. November 1938
am 12. November 1938

Die Reichsregierung
bekanntlich Reichstagsgebäude
am 12. November 1938
am 12. November 1938
am 12. November 1938
am 12. November 1938

Erklärung

Erklärung
am 12. November 1938
am 12. November 1938
am 12. November 1938

premedia

TIMOTHY SNYDER
CIERNA ZEM

**HOLDKAUST AKO HISTÓRIA
A VAROVANIE**

Z ANGLIČTINY PREKLAD I INDOR OTČENŠ

premedia

582 SKA podporila vydanie tejto knihy

Timothy Snyder
ČIERNÁ ZEM – Holokaust ako história a varovanie

Prvé vydanie
www.premedia.sk

Copyright © 2015 by Timothy Snyder
All rights reserved
Translation © Igor Otčenáš, 2015
Slovak edition © Premedia, 2015
ISBN 978-80-8159-305-5

Pre K. a T.

*Im Kampf zwischen Dir und der Welt,
sekundiere der Welt.*

V boji medzi tebou a svetom
staviam sa na stranu sveta.

– FRANZ KAFKA, 1917.

*Ten jest z ojczyzny mojej.
Jest człowiekiem.*

Ten, čo pochádza z mojej vlasti,
ten je človekom.

– ANTONI SŁONIMSKI, 1943

*Schwarze Milch der Frühe wir trinken sie abends
wir trinken sie mittags und morgens wir trinken sie nachts
wir trinken und trinken*

Čierne mlieko úsvitu
pijeme vždy večer,
popoludní, ráno a v noci
pijeme a pijeme.

– PAUL CELAN, 1944

לכל איש יש שם
שנתנו לו המזלות
ונתנו לו שכניו

Každý človek má svoje meno
dané hviezdami,
dané jeho susedmi.

– ZELDA MISHKOVSKA, 1974

Obsah

Prológ 11

ÚVOD: HITLEROV SVET 15

1. ŽIVOTNÝ PRIESTOR 25

2. BERLÍN, VARŠAVA, MOSKVA 42

3. PRÍSĽUB PALESTÍNY 69

4. NIČITELIA ŠTÁTU 87

5. DVOJITÁ OKUPÁCIA 124

6. VÄČŠIE ZLO 148

7. NEMCI, POLIACI, SOVIETI, ŽIDIA 179

8. OSVIENČIMSKÝ PARADOX 207

9. SUVERENITA A PREŽITIE 225

10. NENÁPADNÍ ZÁCHRANCOVIA 247

11. PARTIZÁNI BOHA A ČLOVEKA 267

12. NIEKOĽKO SPRAVODLIVÝCH 291

ZÁVER: NÁŠ SVET 310

Podakovanie 333

Poznámky 338

Archívy a skratky 387

Pramene 388

Poznámka k transkripcii 428

Prológ

V módnom viedenskom šiestom obvode leží história holokaustu na chodníku. Pred domom, v ktorom žili a pracovali Židia, sú na miestach, ktoré kedysi čistili vlastnými rukami, vsadené malé medené tabuľky s ich menami, dátumami deportácií a miestami úmrtí.

V myšliach dospelých sú to slová, ktoré spájajú súčasnosť s minulosťou.

Detský pohľad je iný. Dieťa začína od drobností.

Malý chlapec, ktorý býva v šiestom viedenskom obvode, deň čo deň pozoruje partiu stavbárov, ako na druhej strane jeho ulice prechádzajú od domu k domu. Sleduje ich, ako rozkopávajú chodník. Možno opravujú rozvody alebo kladú nejaký kábel. Keď chlapec jedného rána čaká na autobus do škôlky, vidí tých mužov priamo na druhej strane ulice hádzať a utľapkávať pariaci sa čierny asfalt. Pamätné dosky v rukách mužov v rukaviciach pôsobia záhadne, keď sa nenápadne lesknú na bledom slnku.

„*Was machen sie da, Papa?*“ „Čo to robia, tatko?“ Chlapcov otec mlčí. Pozerá sa, či neprichádza autobus. Váha a potom odpovedá: „*Sie bauen...*“ „Stavajú...“ Zarazí sa. Nie je to ľahké. Vtom prichádza autobus, ktorý im zablokuje výhľad. Cítiť zápach oleja, so syčaním sa otvárajú automatické dvere do všedného dňa.

Sedemdesiatpäť rokov predtým, v marci 1938, viedenský Židia odstraňovali slovo „Rakúsko“ z chodníkov hlavného mesta krajiny, ktorej po príchode Hitlerových vojsk nemalo byť súdené existovať. Dnes na tých istých chodníkoch figurujú mená oných Židov ako pripomienka obnoveného Rakúska, ktoré, ako Európa samotná, dodnes váha nad svojou minulosťou.

Prečo boli Židia vo Viedni prenasledovaní, keď Rakúsko zmizlo z mapy? Prečo ich potom vraždili až v Bielorusku, tisíc kilometrov ďaleko, keď bolo zjavné, že Rakúsko samotné Židov nenávidí? Ako sa mohla tak náhle a násilne ukončiť história týchto ľudí, usadených v meste (v krajine, na kontinente)? Prečo neznámi vraždili neznámych? A prečo susedia vraždili susedov?

Židia boli vo Viedni a veľkých mestách strednej a západnej Európy prominentnou súčasťou mestského života. Severne, južne a východne od Viedne žili veľké skupiny Židov nepretržite viac než päť storočí. A potom v priebehu sotva piatich rokov ich viac než päť miliónov zavraždili.

Rozum je na to krátky. Správne si spájame holokaust s nacistickou ideológiou, no zabúdame, že mnoho vrahov medzi nacistov nepatrilo, ba neboli ani Nemcami. Myslíme predovšetkým na nemeckých Židov, hoci takmer všetci, ktorých zabili počas holokaustu, žili mimo Nemecka. Premýšľame o koncentračných táboroch, hoci sa v nich ocitlo relatívne málo tých Židov, ktorých povraždili. Obviňujeme štát, hoci vraždenie bolo možné tam, kde boli štátne inštitúcie zničené. Obviňujeme vedu a tým potvrdzujeme dôležitý prvok Hitlerovho svetonázoru. Viníme národy, čím preberáme zjednodušenia používané samotnými nacistami.

Spomíname na židovské obete, no niekedy si pletieme spomínanie s pochopením.

Pamätník v šiestom viedenskom obvode sa nazýva *Pamätaj pre budúcnosť*. Môžeme si byť istí, že holokaust je minulosťou a čaká na nás rozpoznateľná budúcnosť? Žijeme vo svete so zabudnutými páchatelmi aj s uctievanými obeťami. Náš svet sa dnes mení a znovu ožívajú obavy dobre známe z Hitlerových čias, na ktoré on reagoval. História holokaustu sa neskončila. Jeho precedens je večný a ponaučenie z neho nás ešte len čaká.

Skutočné ponaučenie z masového vyhladzovania Židov v Európe musí byť planetárne, pretože to Hitler chápal ekologicky, považoval Židov za ranu prírody. Táto história musí byť históriou kolonializmu, pretože Hitler chcel viesť vyhladzovacie vojny na susedných územiach, na ktorých Židia žili. Musí byť históriou internacionalizmu, pretože Nemci zabíjali Židov nielen v Nemecku, ale aj v iných krajinách. Musí byť chronologická, pretože po Hitlerovom nástupe k moci v Nemecku, ktorý je len jednou časťou príbehu, nasledovalo dobytie Rakúska, Československa a Poľska a po ňom preformulovanie konečného riešenia. Musí byť v špecifickom zmysle politická, pretože nemecké zničenie oko-

litych štátov vytvorilo zóny, v ktorých – najmä čo sa týka okupovaných území Sovietskeho zväzu – mohlo dôjsť k vynájdeniu vyhladzovacích techník. Musí brať do úvahy viac zreteľov presahujúcich perspektívu nacistov samotných a využívať zdroje všetkých skupín, židovských i nežidovských, na celom území vyhladzovacích zón. To nie je iba otázka spravodlivosti, ale aj porozumenia. Toto pochopenie musí byť aj ľudské, zaznamenávajúce krok za krokom snahu o prežitie, ale aj snahu zabíjať, a zachytávajúce úsilie Židov prežiť a úsilie tých niekoľkých Nežidov, ktorí im chceli pomôcť, a súčasne prijať prirodzenú a neredukovateľnú komplexnosť jednotlivcov a historických zrážok.

História holokaustu musí byť moderná, musí nám umožniť pochopiť, čo zostalo v našich myšliach a našich životoch z Hitlerovej epochy. Hitlerov svetonázor neprivodil holokaust sám osebe, no jeho skryté spojitosti vytvorili nové typy deštruktívnej politiky a odhalili nové aspekty ľudskej schopnosti masového vraždenia. Navlas rovnaká kombinácia ideológie a okolností roku 1941 sa už opakovať nebude, no niečo podobné by sa mohlo. Časťou nášho úsilia pochopiť minulosť preto musí byť snaha pochopiť nás samotných. Holokaust nie je iba históriou, ale varovaním.

ÚVOD: HITLEROV SVET

Hitler bol presvedčený, že o budúcnosti sa nedá nič vedieť s výnimkou limitov našej planéty: „precízne zmeraného priestoru zemského povrchu“. Životné prostredie malo jasné limity a život bol bojom o územie. Nemennou štruktúrou života bolo rozdelenie zvierat na druhy, odsúdené na „vnútornú osamelosť“ a nekonečný boj na smrť. Hitler bol presvedčený, že ľudské rasy sú ako druhy. Najvyššie sa stále vyvíjajú z nižších, čo znamená, že vzájomné kríženie je možné, no hriešne. Rasy by sa mali správať ako druhy, rovnaké sa páriť s rovnakými a zabíjať odlišné. Pre Hitlera to bol zákon, zákon rasového boja, rovnaký ako gravitačný zákon. Ten boj sa nikdy neskončí a jeho výsledok nie je istý. Rasa môže triumfovať a rozkvítať, no môže aj zaniknúť vyhľadovaním.

V Hitlerovom svete je jediným zákonom zákon džungle. Ľudia by mali potlačiť akékoľvek sklony k milosrdenstvu a byť draví, ako sa len dá. Hitler skoncoval s tradíciou politického myslenia, podľa ktorého sa ľudské bytosti odlišovali od prírody vďaka svojej predstavivosti a schopnosti vytvárať nové formy asociácií. Vychádzajúc z tohto predpokladu sa politickí myslitelia usilovali opísať nielen možné, ale aj najspravodlivejšie formy spoločnosti. Pre Hitlera však bola príroda jedinou, brutálnou a zdrvivou pravdou a celá história snahy myslieť inak len ilúziou. Carl Schmitt, popredný nacistický teoretik práva, tvrdil, že táto politika vyrastá nielen z histórie alebo konceptov, ale z nášho pocitu nepriateľstva. Rasových nepriateľov nám vybrala príroda a našou úlohou je bojovať, zabíjať a umierať.

„Príroda nepozná politické hranice,“ napísal Hitler, „rozmiestňuje rôzne formy života po planéte a potom ich necháva bojovať o moc“. Pretože politika bola prírodou a príroda bojom, žiadne politické myslenie nebolo možné. Tento záver bol extrémnou artikuláciou všeobecne prijímaného názoru 19. storočia, že ľudskú činnosť možno chápať

ako biológii. V 80. a 90. rokoch seriózni myslitelia ovplyvnení myšlienkou Charlesa Darwina o prirodzenom výbere navrhovali riešenie otázok politického myslenia prostredníctvom prieniku do zoológie. V Hitlerovej mladosti interpretácia Darwina, podľa ktorej bola konkurencia identifikovaná ako sociálne dobro, ovplyvňovala všetky veľké formy politiky. Pre Herberta Spencera, britského obrancu kapitalizmu, predstavoval trh ekosféru, v ktorej prežijú najsilnejší a najlepší. Úžitok, ktorý prináša neobmedzovaná konkurencia, ospravedlňuje momentálne zlo. Aj oponenti kapitalizmu v druhej internacionále akceptovali biologické analógie. Vníмали triedny boj ako „vedecký“ a človeka ako zviera medzi inými, a nie ako kreatívnu bytosť so špecificky ľudskou podstatou. Karl Kautsky, hlavný dobový marxistický teoretik, dôsledne trval na tom, že ľudia sú zvieratá.

No liberálov a socialistov, či si to uvedomovali, alebo nie, obmedzovalo ich lipnutie na zvykoch a intuícii; mentálne návyky, vyrastajúce zo sociálnej skúsenosti im bránili dospieť k najradikálnejším záverom. Boli eticky naviazaní na také fenomény, ako boli hospodársky rast alebo sociálna spravodlivosť, a predstavu, že prirodzená konkurencia tieto fenomény prinesie, považovali za pôsobivú a vhodnú. Hitler nazval svoju knihu *Mein Kampf – Môj boj*. Počnúc týmito dvoma slovami cez oba rozsiahle zväzky tejto práce a v priebehu dvoch dekád politického života bol nekonečne narcistický, neľútostne konzistentný a nabubrelý nihilistický, ako to iní nedokázali. Neutíchajúci zápas medzi rasami nebol prvkom života, ale jeho podstatou. V tomto zmysle netreba budovať teóriu, len sledovať univerzum ako také. Boj bol životom, nie prostriedkom niečieho konca. Nebol ospravedlniteľný prosperitou (kapitalizmus) alebo spravodlivosťou (socializmus), čo mal vraj priniesť. V Hitlerovom ponímaní v žiadnom prípade očakávaný koniec neospravedlňoval krvavé prostriedky. Rasa bola skutočná, kým individuality a triedy predstavovali prchavé a pochybné výtvyry. Boj nebol metaforou alebo analógiou, ale hmotnou a totálnou pravdou. Nad poddajnými mali dominovať silní, pretože „svet tu nie je pre zbabelé národy“. A to bolo všetko, čo bolo treba vedieť a v čo veriť.

—

Hitlerov svetonázor odmietal náboženské a sekulárne tradície, no predsa sa opieral o oboje. Hoci nebol originálnym mysliteľom, prispel istou mierou k riešeniu krízy myslenia i viery. Podobne ako mnohí pred ním

aj on sa usiloval obe spojiť. Nechcel však vytvoriť povznášajúcu syntézu, ktorá by zachránila dušu i myseľ, ale lákavú kolíziu, ktorá by obe zničila. Hitlerov rasový boj mal údajnú oporu vo vede, no jeho objekt nazýval „chlebom každodenným“. Týmito slovami sa odvolával na najznámejší kresťanský text, pričom zásadným spôsobom zmenil jeho zmysel. „Daj nám dnes,“ žiadajú modliaci svojho Pána, „chlieb náš každodenný.“ V univerze, opisovanom kresťanskou modlitbou, existuje metafyzika, poriadok mimo tejto planéty, pojmy dobra, ktoré prechádzajú z jednej sféry do druhej. Tí, ktorí sa modlia Otčenáš, žiadajú Boha „odpušť nám naše viny, ako aj my odpúšťame svojim vinníkom, a neuveď nás do pokušenia a zbav nás zlého“. V Hitlerovom „boji o prírodné bohatstvo“ je zločinom neobsadiť všetko, čo môžete, a zločinom je aj umožniť druhým prežiť. Milosrdenstvo narúša poriadok vecí, pretože umožňuje množiť sa slabým. Hitler hovorí, že to, čo musia ľudské bytosti urobiť, je odmietnuť desatoro biblických prikázaní. „Ak môžem prijať nejaké Božie prikázanie,“ napísal, „tak jediné: zachovanie druhu.“

Hitler využíval obrazy a trópy známe kresťanom: Boh, modlitby, prvotný hriech, prikázania, prorocťvá, vyvolení, mesiáši – a dokonca aj známu kresťanskú tripartitnú štruktúru času: najprv raj, potom exodus a napokon spása. Žijeme v neresti a musíme očistiť seba a svet, aby sme sa mohli vrátiť do raja. Chápať raj ako boj druhov, a nie ako súlad stvorenia mal zjednotiť kresťanskú túžbu so zjavným realizmom biológie. Vojna všetkých proti všetkým nebola hrôzyplnou nezmyselnosťou, ale práve jediným zmyslom bytia v univerze. Bohatstvo prírody patrí človeku, ako sa píše v knihe Genезis, no iba tomu človeku, ktorý dodržiava zákon prírody a bojuje o ňu. Podobne ako v knihe Genезis aj v knihe *Môj boj* je príroda zdrojom pre človeka: no nie pre všetkých ľudí, len pre víťazné rasy. Raj nie je záhrada, ale zákop.

Poznanie tela nebolo problémom ako v knihe Genезis, ale riešením. Víťaz by mal kopulovať. V Hitlerovom uvažovaní boli hneď po vražde ľudskou povinnosťou sex a reprodukcia. Podľa jeho konceptu prvotný hriech, ktorý viedol k pádu človeka, bol hriechom mysle a ducha, nie tela. Pre Hitlera bola nešťastnou ľudskou slabosťou naša schopnosť myslieť, uvedomovať si, že iní, patriaci k iným rasám, dokážu to isté, následkom čoho ich uznávame ako podobné ľudské bytosti. Ľudia odišli z Hitlerovho krvavého raja nie pre telesný styk. Ľudia odišli z raja preto, lebo rozpoznali dobro a zlo.

Ak raj padne a ľudia sú oddelení od prírody, vina padne na tvora, ktorý nie je ani človekom, ani prírodou. Takým je had z knihy Genезis.

Ak ľudia nie sú v podstate ničím iným než elementom prírody a prírodu veda chápe ako krvavý boj, potom muselo druhy naviesť na pokušenie niečo mimo prírody. Pre Hitlera bol tým, kto priniesol poznanie dobra a zla na zem a kto zničil raj, Žid. Bol to Žid, kto povedal ľuďom, že sú viac než zvieratá a že disponujú schopnosťou rozhodovať sa o vlastnej budúcnosti. Bol to Žid, kto zaviedol falošný rozdiel medzi politikou a prírodou, medzi ľudstvom a bojom. Hitlerovým osudom, ako ho sám vnímal, bolo očistenie prvotného hriechu od židovskej spirituality a obnovenie raja krvi. Pretože Homo sapiens môže prežiť iba v dôsledku neobmedzovaného rasového vraždenia, židovský triumf rozumu nad pudom znamená zánik druhov. Podľa Hitlera rasa potrebovala „svetonázor“, ktorý by jej umožnil víťaziť, čo v konečnom dôsledku znamenalo „vieru“ vo vlastné nezmyselné poslanie.

Hitlerova prezentácia židovskej hrozby odhaľovala obzvlášť jeho spájanie náboženských a zoologických ideí. Ak zvíťazí Žid, napísal Hitler, „koruna jeho víťazstva bude pohrebným vencom ľudských druhov“. Na druhej strane Hitlerova predstava univerza bez ľudských bytostí prijímala vedecký verdikt o pravekej planéte, na ktorej sa vyvinulo ľudstvo. Po židovskom víťazstve, napísal, „zem sa znovu vydá na krídla vesmírom celkom bez ľudí, ako to bolo pred miliónmi rokov“. Súčasne s tým sa v tej istej pasáži svojej knihy *Môj boj* jasne vyjadril, že táto praveká planéta rás a vyhladenia je výtvorom Božím. „Preto verím, že konám v súlade s prianím Stvoriteľa. Ak som proti Židovi, bránim dielo Božie.“

Hitler chápal druhy ako rozdelené na rasy, no popieral, že jednou z nich sú aj Židia. Židia nie sú ani nižšou, ani nadradenou rasou, ale nerasou či protirasou. Rasy sú prírodou a bojujú o pôdu a potravu, kým Židia sú v zmysle logiky odcudzenosti „neprírodou“. Vzдорujú základnému prírodnému imperatívu uspokojenia sa s dobytím istej časti prirodzeného priestoru a nahovárajú iných, aby sa správali podobným spôsobom. Ich cieľom je dominancia nad celou planétou a jej obyvateľmi a z tohto dôvodu vymysleli všeobecné idey, ktoré majú rasy odkloniť od prirodzeného boja. Planéta však nemôže ponúknuť nič iné než krv a pôdu a Židia pokútnym spôsobom vytvorili koncepty, ktoré umožňujú vnímať svet menej ako ekologickú pascu a väčšmi ako ľudský poriadok. Myšlienky politickej reciprocity, v rámci ktorej ľudia rozoznávajú iných ľudí ako takých, pochádzajú od Židov.

Hitlerova základná kritika však nebola obvyklou v tom zmysle, že ľudia sú dobrí, ale potom ich skazila predovšetkým židovská civilizá-

cia. Šlo hlavne o to, že ľudia sú zvieratá a že akýkoľvek prejav etického konania bol sám osebe príznakom židovskej skazenosti. Už samotná snaha stanoviť univerzálny ideál a upínanie sa k nemu je presne to, čo je hodné nenávisťi. Heinrich Himmler, Hitlerov najvýznamnejší po- bočník, síce nechápal všetky nuansy Hitlerovho myslenia, no porozu- mel jeho záveru: etika ako taká je omyl; jedinou mravnosťou je vernosť k rase. Podľa Himmlera bola účasť na masovom vraždení aktom dobra, pretože vnášalo do rasy vnútornú harmóniu, ako aj jednotu s prírodou. Ťažkosti, ktoré mohol vyvolať napríklad pohľad na tisíce židovských mŕtvol, boli príznakom transcendentnosti konvenčnej morálky. Do- časné útrapy z vraždenia stoja za obeť v mene budúcnosti rasy.

V Hitlerovom uvažovaní bol akýkoľvek nerasistický postoj židov- ským a akákoľvek univerzalistická idea mechanizmom židovskej do- minancie. Kapitalizmus i komunizmus sú židovské systémy. Navonok prejavovaná ochota bojovať, je len obyčajným zastieraním židovskej túžby po nadvláde nad svetom. Akákoľvek abstraktná idea štátu je tiež židovská. „Nič také ako štát ako cieľ sám o sebe neexistuje,“ napísal Hitler. A ďalej vysvetľoval, že „najvyšším cieľom ľudských bytostí“ nie je „zachovanie akéhokoľvek daného štátu či vlády, ale zachovanie svojho druhu“. Hranice medzi štátmi zmetú sily prírody v procese rasového boja: „Politické hranice sa nesmú odkloniť od hraníc Večného práva.“

Ak neboli štáty impozantným ľudským výtvarným dielom, ale iba kreh- kými bariérami, ktoré mala príroda zmietať, tak potom bolo právo obzvlášť, a nie všeobecne artefaktom rasovej nadradenosti, a nie cestou rovnosti. Hans Frank, Hitlerov osobný právnik a počas druhej svetovej vojny generálny guvernér okupovaného Poľska, tvrdil, že právo bolo postavené na „tých súčastiach nemeckého ľudu, ktoré prežili“. Právne tradície, založené na čomkoľvek inom než rase, sú „bezkrvnými ab- strakciami“. Právo nemalo iný zmysel okrem kodifikácie *führerových* momentálnych intuícií o tom, čo je dobré pre rasu. Nemeckému kon- ceptu *Rechtsstaatu*, teda štátu, založenom na vláde zákona, chýbala substancia. Podľa interpretácie Carla Schmitta právo slúži rase a štát slúži rase, a preto je rasa jediným použiteľným konceptom. Štát, pri- držajúci sa vonkajších právnych štandardov, je fikciou, vytvorenou na potláčanie silných.

Z toho vyplývalo, tvrdil Hitler, že univerzálne idey, osvojované nežidovskými mysľami, oslabujú rasové komunity v prospech Židov. Obsah rôznych politických ideí je mimo súvislostí, pretože sú všetky iba pascou na hlupákov. Neexistujú nežidovskí liberáli, nežidovskí

nacionalisti, nežidovskí mesiáši a nežidovskí bolševici: „Bolševizmus je nevlastným dieťaťom kresťanstva. Oba sú vynálezmi Židov.“ Hitler vnímal Ježiša ako nepriateľa Židov, ktorého učenie prevrátil Pavol, aby sa stalo falošnejším židovským univerzalizmom vystaveným na milosť slabým. Od svätého Pavla až po Leva Trockého, tvrdil Hitler, to boli iba Židia, ktorí vytvárali rôzne druhy maskovania, aby nalákali naivných. Idey nemajú historický pôvod, žiadne prepojenie na sled udalostí alebo kreativitu individualít. Sú len taktickými výtvormi Židov a v tomto zmysle sú všetky rovnaké.

Pre Hitlera história ako taká neexistovala. „Všetky historické udalosti,“ tvrdil, „nie sú ničím iným než výrazom sebazáchovného úsilia rás v dobrom i zlom.“ To, čo sa musí z minulosti zaznamenať, je neutíchajúca snaha Židov zdeformovať štruktúru prírody. A to bude trvať dovedy, kým budú Židia obývať túto planétu. „Sú to Židia,“ napísal Hitler, „ktorí vždy zničia tento poriadok. Silní by mali vyhladovať slabých, no Židia to zariadili tak, že slabí vyhladujú silných.“ To nebola nespravodlivosť v normálnom zmysle, ale porušenie logiky bytia. V univerze zdeformovanom židovskými ideami vedie boj k nepredstaviteľným výsledkom: nie k prežitiu najzdatnejších, ale k vyhladovaniu najzdatnejších.

Z toho vyplývalo, že kým budú Židia existovať, Nemci budú vždy obeťami. Pritom Nemci ako najvyššia rasa si zaslúžia najviac, no nie najviac stratíť. Táto neprirodzená moc Židov „zabíja budúcnosť“.

—

Aj keď sa Hitler usiloval definovať svet bez histórie, jeho myšlienky boli ovplyvnené jeho vlastnou skúsenosťou. Prvá svetová vojna, najkrvavejšia v histórii, aká sa odohrala na kontinente, ktorý sa sám považoval za civilizovaný, zničila všeobecné presvedčenie mnohých Európanov, že konflikt sa udial v mene dobra. No niektorí Európania z krajnej pravej či krajnej ľavice si z nej vyvodili opačné ponaučenie. V ich ponímaní nebolo krviprelievanie dostatočné a obetovanie dokonané. Pre bolševikov v ruskej ríši, disciplinovaných a voluntaristických marxistov, bola vojna a revolučná energia, ktorá z nej vytryskla, príležitosťou na začatie socialistickej rekonštrukcie sveta. Pre Hitlera rovnako ako pre mnohých Nemcov sa vojna skončila skôr, než došlo k skutočnému rozhodnutiu, a rasovo nadradení ľudia boli stiahnutí z bojiska skôr, než dosiahli svoje. Isteže, názor, že Nemecko malo vyhrať, bol všeobecne rozšírený, a to nie iba medzi militaristami alebo extrémistami. Thomas Mann, najväčší nemecký spisovateľ a neskôr Hitlerov odporca, hovoril

o práve Nemecka „na dominanciu, na spoluúčasť na spravovaní planéty“. Edith Steinová, brilantná nemecká filozofka, ktorá rozvinula teóriu empatie, tvrdila, že „je mimo pochybností, že teraz nebudeme porazení“. Keď sa Hitler dostal k moci, Steinovú ako konvertovanú Židovku vypátrali v jej kláštore a zavraždili.

Pre Hitlera bol výsledok prvej svetovej vojny demonštráciou zruinovania planéty. Jeho chápanie tohto výsledku šlo ďalej než nacionalizmus nemeckých spoluobčanov a jeho reakcia na porážku len náznakovo pripomínala všeobecné rozhorčenie nad stratou území. Pre Hitlera bola porážka Nemecka dôkazom, že v štruktúre sveta je niečo chybné; bola dôkazom, že Židia ovládli metódy prírody. Tvrdil, že keby na začiatku vojny splynovali niekoľko tisíc nemeckých Židov, Nemecko by vyhralo. Veril, že sa Židia typickým spôsobom usilujú svoje obete vyhladovať a britskú námornú blokádu Nemecka počas prvej svetovej vojny (a po jej skončení) videl ako uplatnenie tejto metódy. Bol to príklad trvalého stavu a dôkaz, že príde ešte viac utrpenia. Pokiaľ to bude tak, že Židia môžu vyhladovať Nemcov a Nemci nemôžu vyhladovať koho chcú, dovtedy bude svet v nerovnováhe.

Z porážky v roku 1918 si Hitler vyvodil ponaučenie o akomkoľvek budúcom konflikte. Nemci vždy zvíťazia, ak v tom nebudú Židia. A pretože Židia vládnu na celej planéte a prenikli do mysli Nemcov so svojimi myšlienkami, boj za nemeckú moc musí mať dve formy. Vojna ako jednoduchá forma dobývania bez ohľadu na ničivosť víťazstva vôbec nepostačuje. Aby mohli Nemci vyhladovať podradné rasy a obsadiť ich územie, musia súčasne poraziť Židov, ktorých globálna moc a záker-ný univerzalizmus podkopávajú každé zdravé rasové vojenské ťaženie. Preto majú Nemci právo silnejšieho proti slabšiemu a právo slabšieho proti silnejšiemu. Ako silnejší musia dominovať nad slabšími rasami; ako slabší musia oslobodiť všetky rasy spod židovskej nadvlády. Hitler tak zjednotil dve veľké motivačné sily svetovej politiky svojho storočia: kolonializmus a antikolonializmus.

Hitler vnímal boj o územie a boj proti Židom v drastických vyhladzovacích pojmoch, no súčasne ich videl rozdielne. Boj proti podradným rasám o územie bol vecou kontroly nad časťou zemského povrchu. Boj proti Židom bol ekologickou záležitosťou, pretože sa netýkal špecifického rasového nepriateľa alebo územia, ale podmienok života na zemi. Židia boli „morom, duchovným morom, horším ako čierna smrť“. Pretože bojovali pomocou ideí, ich moc bola všade a každý mohol byť ich vedomým či nevedomým agentom. Jediný spôsob, ako odstrániť

túto pliaгу, bolo vytrhať ju aj s koreňmi. „Ak to príroda zariadila tak, že Židia sú hmotnou príčinou úpadku a pádu národov,“ napísal Hitler, „ponúkam týmto národom možnosť primeranej reakcie.“ Eliminácia však musí byť kompletná: ak v Európe zostane čo len jedna židovská rodina, nakazila by celý kontinent.

Pádu človeka sa môže zabrániť, planéta môže byť ozdravená. „Ten ľud, ktorý sa zbaví svojich Židov,“ povedal Hitler, „prinavrátí sa spontánne k prirodzenému poriadku.“

Hitlerove názory na ľudský život a prirodzený poriadok boli totálne a cirkulárne. Všetky otázky o politike boli zodpovedané, akoby boli otázkami prírody; všetky otázky o prírode boli zodpovedné odkazom späť na politiku. Kruh vytýčil Hitler osobne. Ak politika a príroda nie sú zdrojmi skúsenosti a perspektívy, ale prázdny stereotypmi, ktoré existujú iba vo vzťahu jeden k druhému, potom je všetka moc v rukách toho, kto dáva do obehu klišé. Rozum bol nahradený referenciami, argumentácia zariekaním. „Boj“, ako naznačuje titul Hitlerovej knihy, je „môj“, teda Hitlerov. Totalitná idea života ako boja vkladá všetku moc interpretovať akúkoľvek udalosť do mysle svojho autora.

Porovnanie prírody s politikou nenarušuje iba politické, ale aj vedecké myslenie. Pre Hitlera bola veda úplným objavom zákona rasového boja, dokončeným evanjeliom krviprelievania, nie procesom stanovovania hypotéz a experimentom. Poskytla terminológiu o zoologickom konflikte, nie žriedlo konceptov a procedúr umožňujúcich hlbšie poznanie. Mala odpoveď, ale nie otázky. Úlohou človeka bolo podriaďiť sa tomuto krédu, nie z vlastnej vôle zaviesť prijateľnejšie židovské myslenie do prírody. Pretože Hitlerov svetonáhľad vyžadoval jedinú cirkulárnu pravdu zahrňujúcu všetko, bol zraniteľný aj tým najjednoduchším pluralizmom: napríklad ľudia by mohli zmeniť svoje životné prostredie spôsobom, ktorý by mohol vzápätí zmeniť spoločnosť. Ak by veda mohla zmeniť ekosystém tak, aby došlo k zmene ľudského správania, potom všetky jeho tvrdenia nemajú opodstatnenie. Hitlerov logický kruh, v ktorom bola spoločnosť prírodou, pretože príroda bola spoločnosťou, v ktorej ľudia boli šelmami, pretože šelmy boli ľuďmi, by sa rozpadol.

Hitler prijímal, že vedci a odborníci mali v rámci rasovej komunity svoj zmysel: vyrábať zbrane, zlepšovať komunikáciu, rozvíjať hygienu. Silnejšie rasy by mali mať lepšie zbrane, lepšie rádiá a lepšie zdravie, aby mohli lepšie ovládať slabšie rasy. Videl to ako naplnenie pokynu prírody bojovať, nie ako narušenie jej zákonov. Technický pokrok bol

dôkazom rasovej nadradenosti, nie dôkazom pokroku všeobecného vedeckého poznania. „Všetko, čo dnes obdivujeme na tejto zemi,“ napísal Hitler, „vzdelanie a umenie, technológiu a vynálezy, nie je ničím iným než kreatívnym produktom niekoľkých ľudí a pôvodne možno jedinej rasy.“ Žiadna rasa, akokoľvek pokročilá, nemôže zmeniť základnú štruktúru prírody nijakou inováciou. Príroda mala iba dva varianty: raj, v ktorom vyššie rasy zabíjajú nižšie, a padnutý svet, v ktorom nadprirodzený Židia upierajú vyšším rasám bohatstvo, ktoré si zaslúžia, a nútia ich hladovať, kedykoľvek je to možné.

Hitler chápal, že poľnohospodárska veda predstavovala špecifickú hrozbu pre logiku jeho systému. Ak by ľudia dokázali zasahovať do prírody a produkovať viac potravín bez toho, aby obsadzovali viac územia, celý systém by sa rozpadol. Preto odmietal to, čo sa mu odohrávalo priamo pred očami, to jest vedu, označenú neskôr ako „zelená revolúcia“: hybridizáciu obilnín, distribúciu chemického hnojiva a pesticídov, rozširovanie zavlažovania. Aj „v tom najlepšom prípade“, tvrdil, musí hlad predstihnúť vylepšovanie výnosov. Existuje „limit“ všetkých vedeckých zlepšení. Vlastne už boli vyskúšané všetky „vedecké metódy obhospodarovania pôdy“ a všetky zlyhali. Neexistuje mysliteľné zlepšenie, teraz či v budúcnosti, ktoré by umožnilo Nemcom nakrmiť seba samých „z vlastnej pôdy a územia“. Potravu možno zabezpečiť iba dobytím úrodných území, nie s pomocou vedy, ktorá by zvýšila úrodnosť nemeckého územia. Židia úmyselne podporujú protikladný názor, aby potlačili nemeckú chuť dobýjať a pripravili nemecký národ na likvidáciu. „Sú to vždy Židia,“ napísal Hitler v tejto súvislosti, „ktorí sa snažia implantovať takýto smrteľný spôsob myslenia a ktorým sa to darí.“

Hitler musel brániť svoj systém pred ľudskými objavmi, ktoré boli preňho rovnakým problémom ako problém ľudskej solidarity. Veda nemohla zachrániť druhy, pretože v konečnom dôsledku všetky idey sú rasové a ničím viac než estetickým derivátom boja. Opačný postoj, podľa ktorého idey naozaj môžu odrážať prírodu alebo ju meniť, bola „židovská lož“ a „židovský podvod“. Hitler tvrdil, že „človek nikdy nedobyl prírodu v nijakom zmysle“. Univerzálna veda, podobne ako univerzálna politika, nesmie byť vnímaná ako ľudský príslub, ale ako židovská hrozba.

Problém sveta, ako ho videl Hitler, bol v tom, že Židia falošne oddelili vedu a politiku a vyslovili mámvivý príslub pokroku a humanity. Riešenie, ktoré Hitler navrhoval, spočívalo vo vystavení Židov brutálnej realite, v ktorej sú príroda a spoločnosť jedno a to isté. Mali byť

oddelení od iných ľudí a prinútení obývať nejaké temné a nehostinné končiny. Židia boli silní v tom, že ich „ne-príroda“ k nim priťahovala iných. Boli však slabí, aby dokázali čeliť brutálnej realite. Presídlením do nejakých exotických končín by nemohli manipulovať inými prostredníctvom svojich nadprirodzených konceptov a podriadili by sa zákonu džungle. Hitlerovou základnou mániou sa stalo vytvorenie extrémneho prirodzeného osídlenia, akéhosi „anarchického štátu na ostrove“. Neskôr sa v myšlienkach obrátil smerom k pustatinám Sibíri. Bolo však „lahostajné“, ako sa vyjadril, či Židov pošlú tam, či onam.

V auguste 1941, asi mesiac po tom, ako vyslovil tieto slová, začali jeho muži masakrovať Židov po desaťtisícoch naraz, a to v strede Európy, na území, ktoré sami premenili na anarchické, v jamách vykopaných v čiernej zemi na Ukrajine.